

19 Απριλίου 2020

Πώς γιορταζόταν το Πάσχα επί Τουρκοκρατίας, στον Εμφύλιο και στη Χούντα

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Κοινωνιολογικά \(κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα\)](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Η μεγάλη γιορτή του Χριστιανισμού σε δύσκολες εποχές για το ελληνικό έθνος

Με την πανδημία του κορονοϊού να έχει αλλάξει την καθημερινότητα και τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων παγκοσμίως, το φετινό Πάσχα για την Χριστιανοσύνη θα είναι διαφορετικό από τα υπόλοιπα.

Είδαμε την προηγούμενη Κυριακή -το Πάσχα των Καθολικών- τον διεθνούς φήμης τενόρο Αντρέα Μποτσέλι να ψάλλει ύμνους μέσα στο άδειο Ντουόμο του Μιλάνο προκαλώντας ρίγη συγκίνησης και θαυμασμού σε όσους τον παρακολούθησαν, επιβεβαιώνοντας για ακόμη μία φορά το πόσο ζοφερή είναι η πραγματικότητα που ζούμε την εποχή του κορονοϊού και πόσο επιβεβλημένη είναι η προσαρμογή όλων στα νέα δεδομένα.

Με την πίστη, ωστόσο, των περισσότερων να μην κλονίζεται από την πανδημία ή από οποιαδήποτε άλλη καταστροφική συγκυρία, κάνουμε μια ανασκόπηση στο παρελθόν και το πώς οι Έλληνες σε περιόδους μεγάλων κρίσεων γιόρτασαν το Πάσχα.

Τουρκοκρατία

Με την διάρκεια της Τουρκοκρατίας να αγγίζει τα 400 χρόνια (ένας μέσος όρος καθώς κάποιες περιοχές της Ελλάδας βρίσκονταν υπό τον τούρκικο ζυγό για 500 χρόνια και κάποιες άλλες για 100), πολλές φορές οι Έλληνες γιόρτασαν το Πάσχα με καταπίεση και απειλές, διωγμούς και μαρτύρια, πίκρα και πόνο. Ωστόσο, υπήρχαν κάποιες περίοδοι που λόγω των θρησκευτικών προνομίων που είχε παραχωρήσει ο κατακτητής στους Έλληνες, οι εορτασμοί του Πάσχα στην Κωνσταντινούπολη πραγματοποιούνταν ελεύθερα, ενώ δεν ήταν λίγες και οι φορές που συμμετείχαν σε αυτούς ακόμη και οι Τούρκοι.

Έτσι, για μεγάλη χρονική περίοδο κάθε Πάσχα η πόρτα του Φαναρίου παρέμενε ανοιχτή για τις τρεις νύχτες της Λαμπρής, με τους χριστιανούς να περνούν ελεύθερα από το τείχος με τα φανάρια τους μετά από ειδικό διάταγμα (μπουγιουρντί) που έβγαινε κάθε χρόνο. Σύμφωνα με αυτό κανένας δεν επιτρεπόταν να πειράξει αυτές τις μέρες παιδί ή γυναίκα Χριστιανών, καθώς η τιμωρία σε αντίθετη περίπτωση ήταν πολύ αυστηρή.

Επιπλέον, κατά τους δύο πρώτους αιώνες της σκλαβιάς περίπου μέχρι το 1682, ο

σουλτάνος «φίλευε τον Πατριάρχη και φιλεύονταν από αυτόν», με το Πατριαρχείο να παραθέτει πλούσιο τραπέζι στους αντιπροσώπους του Σουλτάνου τις άγιες αυτές ημέρες.

Ένα ιστορικό έγγραφο του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως που χρονολογείται από το 1772 και βρέθηκε στην Ιερά Μονή του Σινά, αποκαλύπτει από την άλλη, πώς έπρατταν οι Τούρκοι προκειμένου να πνίξουν το θρησκευτικό αίσθημα των Ελλήνων με σκοπό τον αφανισμό κάθε ακτίνας ελπίδας και χαράς που δημιουργούσαν οι εορτασμοί του Πάσχα στους πιστούς.

Όπως προκύπτει, λοιπόν, από το συγκεκριμένο έγγραφο οι Χριστιανοί θα έπρεπε να ακολουθήσουν τις διαταγές της Πύλης και να είναι ντυμένοι φτωχικά και όχι με επίσημες φορεσιές, ενώ οι πανηγυρισμοί με χορούς και τραγούδια στους δρόμους όπως παλαιότερα θα έπρεπε να δώσουν την θέση τους στην πένθιμη σιωπή με τους Χριστιανούς να κάθονται στα σπίτια τους και να αποφεύγουν τις μετακινήσεις και επισκέψεις προς τα ιερά προσκυνήματα.

Σε πολλά μέρη της πατρίδας μας, ωστόσο, πολλά από τα τυραννικά διατάγματα που απαγόρευαν γιορτές και πανηγυρισμούς αψηφούνταν από τους κατοίκους χωριών και πόλεων, οι οποίοι οργάνωναν φαγοπότια και γιόρταζαν τη μέρα της Λαμπρής με τραγούδια και χορούς φορώντας, μάλιστα, χρωματιστές ενδυμασίες.

Εμφύλιος

Η πολεμική σύγκρουση με τις μεγαλύτερες απώλειες που γνώρισε η Ελλάδα από το 1830 μέχρι και σήμερα και η τραγικότερη αντιπαράθεση στην ελληνική κοινωνία κατά τον 20ο αιώνα, ίσως και από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους. Ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος που διήρκησε από τον Μάρτιο του 1946 μέχρι και τον Αύγουστο του 1949, θεωρείται παγκοσμίως ως η πρώτη πράξη του ψυχρού πολέμου στη μεταπολεμική ιστορία.

Με το πέρας του άφησε πίσω του περίπου 30.000 θύματα, ενώ τα επόμενα χρόνια ακολούθησαν στρατοδικεία και μαζικές εξορίες, διωγμοί και βασανισμοί αριστερών. Από τις σοβαρές επιπτώσεις του, επίσης, ο μεγάλος αριθμός προσφύγων και οι βίαιες μετακινήσεις, κυρίως στη Βόρεια Ελλάδα, και φυσικά η μεγάλη φτώχεια που μάστιζε το λαό.

Ένα σπάνιο βίντεο ντοκουμέντο από το αρχείο British Pathé, μιας συλλογής ταινιών και ειδησεογραφικών βίντεο με ντοκουμέντα που μας γυρίζουν μέχρι και έναν αιώνα πίσω, της βρετανικής Pathé News εταιρείας παραγωγής ειδησεογραφικών βίντεο και ντοκιμαντέρ, απεικονίζει τους εορτασμούς του Πάσχα στην Ελλάδα κατά την περίοδο του εμφυλίου και πιο συγκεκριμένα κατά το Πάσχα

του 1947.

Στο βίντεο απεικονίζεται μία παρέλαση, διάφοροι στρατιωτικοί κρατώντας σούβλες με ψημένα αρνιά έξω από το στρατόπεδο του Χαϊδαρίου, καθώς και ο Συνταγματάρχης Βεντήρης περικλυμένος από στρατιώτες, διατηρώντας το έθιμο του σπασίματος των κόκκινων αυγών, οι Εύζωνες, φρουροί του βασιλικού παλατιού με την χαρακτηριστική στολή να σπάνε και εκείνοι κόκκινα αυγά, ο στολισμός του Επιτάφιου στο εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων στο κέντρο της Αθήνας, και, τέλος, ο Ναπολέων Ζέρβας, Υπουργός Δημόσιας Τάξης και αρχηγός του ΕΔΕΣ και του Εθνικού Κόμματος με τον Αλέξανδρο Παπάγο να διακρίνεται λίγο πιο πίσω.

Χούντα

Ήταν 21 Απριλίου του 1967, όταν ο συνταγματάρχης Γεώργιος Παπαδόπουλος με τη βοήθεια του ταξίαρχου τεθωρακισμένων Στυλιανού Παττακού και του συνταγματάρχη Νικόλαου Μακαρέζου, καθώς και άλλων στρατιωτικών της ξηράς, ανέλαβαν με πραξικόπημα την εξουσία της χώρας ονοματίζοντας την πράξη τους ως «εθνοσωτήριο επανάσταση» ή «Επανάσταση της 21ης Απριλίου».

Το δημοκρατικό πολίτευμα της Ελλάδας καταλύθηκε και επιβλήθηκε δικτατορία η οποία διήρκησε για επτά ολόκληρα χρόνια. Το καθεστώς της Χούντας από τις πρώτες κιόλας ώρες της εφαρμογής του επέβαλε στρατιωτικό νόμο για αόριστο χρονικό διάστημα, αυστηρή λογοκρισία και απαγόρευση κάθε πολιτικής δραστηριότητας.

Η 21η Απριλίου τύχγανε να είναι η Παρασκευή πριν το Σάββατο του Λαζάρου, το οποίο μαζί με την Κυριακή των Βαΐων «προλογίζουν» την έλευση της Μεγάλης Εβδομάδας. Μιας Μεγάλης Εβδομάδας, που όπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων, δεν θα έμοιαζε καθόλου με αυτές που είχε συνηθίσει μέχρι πρότινος ο ελληνικός λαός.

Η Μεγάλη Εβδομάδα του 1967, λοιπόν, συμπίπτει με τις πρώτες μέρες της χούντας για την Ελλάδα. Κατήφεια, καμία προσμονή χαράς και σκέτη λύπη χαρακτηρίζουν τους Έλληνες, οι οποίοι νιώθανε το φόβο να επισκιάζει τα πάντα και την σκλαβιά να τους βαραίνει το ηθικό. Ένα πικρό Πάσχα γράφτηκε στις σελίδες της ελληνικής ορθόδοξης ιστορίας, με μόνους Έλληνες που κατάφεραν να γιορτάσουν με ελεύθερο φρόνημα και καλύτερη διάθεση να είναι εκείνοι του εξωτερικού.

Από την άλλη, δεν ήταν λίγοι εκείνοι οι χουντικοί που δεν δίστασαν να ταυτίσουν την Ανάσταση του Χριστού με την Ανάσταση -όπως την χαρακτήριζαν- του Έθνους, οργανώνοντας διάφορες λαμπερές εκδηλώσεις με έντονο το στοιχείο του κιτς και στημένα δημοσιεύματα.

Κορονοϊός

Το Πάσχα του 2020, για όσους δεν έχουν ζήσει εκείνο του '67, θα μείνει σίγουρα σε όλους αξέχαστο. Ένα Πάσχα εντελώς διαφορετικό από αυτά που έχουμε συνηθίσει μέχρι σήμερα, το οποίο θα θυμόμαστε για πάντα και θα συζητάμε για αρκετά χρόνια καθώς είναι βέβαιο ότι δεν θα σουβλίσουμε τον οβελία στις εξοχές.

Με τις εκκλησίες σε όλη την Ελλάδα να είναι κλειστές για τους πιστούς και τις θείες λειτουργίες της Μεγάλης Εβδομάδας να πραγματοποιούνται μόνο κεκλεισμένων των θυρών, λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, είναι σχεδόν βέβαιο πως όσοι θέλουν να γιορτάσουν την Ανάσταση το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου θα παρακολουθήσουν την Αναστάσιμη λειτουργία από τους τηλεοπτικούς τους δέκτες.

Μάλιστα, δεν είναι λίγοι εκείνοι που δραστηριοποιούνται ήδη μέσα από τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης προτρέποντας τον κόσμο να βγει στα μπαλκόνια των σπιτιών του και να ψάλλει από εκεί το «Χριστός Ανέστη» με αναμμένες λαμπάδες

στα χέρια.

Με την κυβέρνηση να έχει αυστηροποιήσει τα μέτρα στις εξόδους από τα μεγάλα αστικά κέντρα επεκτείνοντας σε όλη τη χώρα το μέτρο του διπλασιασμού του προστίμου στα 300 ευρώ μαζί με την αφαίρεση πινακίδων για δύο μήνες από το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου στις 21.00 μέχρι και τα μεσάνυχτα της Δευτέρας του Πάσχα, τα εξοχικά στο χωριό, οι εκδρομές στα νησιά και οι βόλτες σε οικογενειακά σπίτια για φέτος δεν υπάρχουν σαν σκέψη, τουλάχιστον για τους περισσότερους Έλληνες που έχουν συμμορφωθεί με τα μέτρα που έχει πάρει η πολιτεία για τον περιορισμό της εξάπλωσης των κρουσμάτων του Covid-19.

Έτσι, το Πάσχα του 2020 θα είναι συνυφασμένο για όλους με το «μένουμε σπίτι» και τον από κοινού αγώνα όλης της ανθρωπότητας για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση του νέου κορονοϊού.

Πηγή: newsbeast.gr